

Opetussuunnitelma ja selviytymisen kertomukset

Eero Ropo

Tapaus "Ahmed"

Minuuden ja maailman kertomuksellisuus

- Itseä voi tuntea ja ymmärtää vain kertomuksina ja kertomusten kautta
- Oppimisen ja opetuksen ymmärtäminen narratiivisina prosesseina on keskeistä uuden pedagogisen ajattelun ja toimintamallien luomisessa
- Niin sanottu narratiivinen käänne yhteiskunta- ja kasvatustieteissä perustuu kahdelle olettamukselle:
 - Ymmärryksemme olevaisuudesta on kertomuksellista ja kertomuksellisesti rakentuvaa
 - Käsitys itsestämme (identiteetti, kuka olen) on kertomuksellinen
- Käsitys omasta minuudesta koostuu kertomuksista, narratiiveista, joita voi olla pieniä ja suuria.
 - Ajallisuus (menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus)
 - Juoni (mistä tulen, kuka (keitä) olen, mikä minusta tulee)
 - Kertomukset muodostetaan vuorovaikutuksessa itseen ja toisiin, tietoon ja uskomuksiin
- Kaikki ihmisen tieto ja tietämys on kertomuksellista
- Kertomukset eli narrativit pitävät sisällään tarinan olennaiset piirteet, kuten juonen ja ajallisuuden, mutta nämä piirteet voidaan esittää myös erilaisin kuvallisin ja symbolisin keinoin ja ei-kronologisessa järjestyksessä
- Kertomus on hyödyllisintä ymmärtää prosessina, joka jatkuu koko elämän ajan

Narratiivinen oppiminen merkitysten muodostamisena

- Narratiivit maailman ja itsen ymmärtämisen perustana (ontologia)
- Narratiivien muodostamisen prosessi (epistemologia):
 - Ilmiöt, objektit ja muut havainnoinnin kohteet (ja niiden tarjoumat)
 - Havainnointi (aistit) -> informaation vastaanotto
 - Informaation tulkinta -> ymmärtäminen
 - Kontekstualisointi (aika, paikka, tilanne, tunnetila, jne) -> kokemus
 - Reflektointi -> merkitykset
 - Merkitysten kokoaminen kertomuksiksi (juonitus ja ajallisuus)
 - Kertomusten jalostaminen uudelleenprosessoinnin kautta
 - (Yrjänäinen & Ropo 2013)
- Sosiokonstruktivistinen teoria lisättynä elämänhistoriallisella näkökulmalla
- Persoonalliset merkitykset syntyvät elämänhistoriallisista, sosiaalista ja kulttuurisista tulkinnoista

Kuka olen – itseä koskevat narratiivit

- Identiteetti on itseä koskeva kertomus tai kertomuksia, joi jotka konstruoidaan suhteessa
 - Omaan elämänhistoriaan – kuka olen (autobiografinen)
 - Lähiyhteisöön (sosiaalinen) – mihin kuulun
 - Kulttuuriin, kansalaisuuteen, uskontoon ja ideologioihin (kulttuuris-historiallinen) – mihin traditioon tai kulttuuriin liityn, mikä on missioni
- Annetut identiteetikertomukset
 - Suuri osa omaksutaan toisten antamana (perhe, koulu, kaverit yms.)
- Omien havaintojen ja kokemusten tulkinnan perusteella muodostetut kertomukset
 - Käsityksemme siitä mitä todellisuudessa tapahtuu jää aina puutteelliseksi, mutta luontaisesti täytämme ”aukot” käsityksillä ja uskomuksilla
 - Pätee myös ns. faktatiedon opiskeluun ja omaksumiseen
- Ongelmia kertomusten muodostamisessa?
 - Missä määrin nuori pystyy tulkitsemaan merkityksiä kielestä?
 - FT Teija Waaramaan tulokset: kuulovammaiset ja maahanmuuttajalapset pystyvät tulkitsemaan tunteita puheesta (57%) merkitsevästi huonommin kuin syntyperäiset ja normaalikuuloiset (75%) lapset

- Millaisia identiteetikertomuksia nuorelle tarjotaan esim. kotona, koulussa, harrastuksissa
 - Pieni aikuinen, lapsi, asiakas, maahanmuuttaja
 - Oppilas, erityisoppilas, menestyjä, häirikkö
 - Kaveri, ystävä, nuori, tuleva työntekijä
- Opettaja on aina optimisti
 - Aidossa kohtaamisessa usko oppilaaseen tarttuu – vahvuuksista voimaa
- Arvioinnin ja palautejärjestelmän kehittäminen
 - Miten palaute vaikuttaa tulevaisuuskertomukseen?
 - Annammeko palautetta heikkouksista, vahvuuksista, uhista vai mahdollisuuksista (SWOT)?
 - Negatiivinen ja positiivinen palaute suorituksista vs. yksilöstä

Opetussuunnitelma narratiivien luomisen kontekstina

- Mikä on opetussuunnitelma?
 - Elämän ”juoksurata”; koulu pienoismaailmana – curriculum
 - Sisältöjen oppimissuunnitelma – Lehrplan, syllabus
 - Koulussa tarjottavien kokemusten foorumi – Dewey
- Oppilaiden muodostamien merkitysten tärkeys oppimisessa
 - Henkilökohtaiset merkitykset
 - Yhteisesti hyväksytyt merkitykset
 - Kulttuurisesti hyväksytyt merkitykset
 - Merkitykset riippuvat siitä miten asemoidumme suhteessa asioihin ja ilmiöihin
 - Mutkikkaasti rakentuvat merkitykset ovat ”liimaa”, joka liittää tiedot osiksi identiteettikertomuksia
 - ”Complex conversation”

Selviytymiskertomusten elementit

- Identiteetti (Identity)
 - Henkilökohtaiset, yhteisölliset, kulttuuriset identiteettinarratiivit
 - Arvot, päämäärät ja elämän tavoitteet, mitä osaan, tiedän ja hallitsen, mitkä ovat vahvuuksiani, missä olen hyvä, mitä en tiedä, mitä pitää kehittää
 - Tavoite: *Identiteettikertomus, johon sisältyy oma elämänhistoria, positiivinen ja realistinen kuva itsestä nykytilanteessa sekä toivo positiivisesta tulevaisuudesta, jonka toteutumiseksi haluaa tehdä töitä.*
- Ekspertiisi (Expertise)
 - Asioiden ja oppiaineiden sisältöjen ymmärtäminen, toiminnallinen osaaminen (ongelmanratkaisu),
 - Kyky arvioida omaa osaamista, uskomuksia, toimintaa ja sen seurauksia
- Toimijuus/ toimintakyky (Agency)
 - Halu ja kyky toimia osaamista hyödyntäen arvojen mukaisesti
 - Tavoite: *Uskallus, rohkeus toimia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa uskomusten, arvojen ja arvostusten mukaisesti*

Kiitos!